

C104 – ECO15

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

22 januari 2009

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

- Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over knelpuntberoepen en arbeidskaarten 1
- Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over levenslang leren en de mogelijkheid van personen zonder een arbeidscontract om gebruik te maken van opleidingscheques 2

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over knelpuntberoepen en arbeidskaarten

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, sinds mei 2006 geldt een versoepeling voor onderdanen van nieuwe EU-landen die in België een knelpuntberoep willen uitoefenen. Op 24 februari 2007 besliste de federale regering de bestaande overgangsmaatregel nog met een periode van drie jaar te verlengen. Deze kandidaat-werknemers kunnen enkel een arbeidskaart vragen voor specifieke beroepen die door de respectieve gewesten werden vastgelegd.

In een schriftelijke vraag van 18 juni 2008 stelt u dat de Vlaamse overheid zich voor deze lijst heeft gebaseerd op de resultaten van de knelpuntberoepen met een permanent karakter voor de jaren 2002, 2003 en 2004. Dit teneinde toevalligheden te elimineren indien een bepaald knelpuntberoep slechts één jaar zou opduiken.

Eveneens antwoordt u dat de Vlaamse Regering overleg heeft gepleegd met de Vlaamse sociale partners. In dit overleg werd de lijst van hardnekkige knelpuntberoepen getoetst aan de kenmerken van de Vlaamse arbeidsmarktreserve. Via deze toetsing werd onder andere het beroep van professionele schoonmaker afgevoerd.

Deze werkwijze is voor werkgevers die op zoek zijn naar geschikte werknemers niet evident en zorgt voor veel verwarring. De keuze van een werkgever om een beroep te doen op een buitenlandse werkkraft wordt vaak ingegeven door het feit dat op de huidige Belgische arbeidsmarkt de werknemers met de juiste kwalificaties voor de specifieke job ontbreken en wordt dan ook vaak als laatste alternatief gehanteerd.

De lijst van gehanteerde knelpuntberoepen telt 115 jobs. Toch valt het op dat een aantal sectoren volledig afwezig zijn in de lijst. Beroepen uit de horecasector, zoals kok, hulpkok, barman en kelner, ontbreken in de lijst, hoewel deze vacatures al jaar en dag moeilijk ingevuld geraken. Maar ook de vacatures voor onderhoud aan machines voor bouw, landbouw en industriële installaties werden niet opgenomen. Ook het beroep van kapper vinden we terug in de lijst van knelpuntberoepen, maar niet in de lijst van beroepen die in aanmerking komen voor een arbeidskaart.

Ik heb hier een aantal cijfers.

(hulp)kok							
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1383	1424	1571	1563	1564	1420	1793	2179
barman/hulpkok							
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
2458	3058	2653	3170	2574	2520	3370	3259
onderhoud voor machines industriële installaties, landbouw en bouw							
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
821	591	614	662	949	1149	1637	2263
kapper							
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
496	522	503	442	592	576	587	784

Waarom werden de bovenvermelde beroepen niet weerhouden in de lijst van 115 knelpuntberoepen die in aanmerking komen voor een vereenvoudigde arbeidskaartprocedure?

Overweegt u, gelet op de bovenvermelde cijfers, om deze lijst nog deze legislatuur aan te passen en uw federale collega te vragen de bovenvermelde beroepen toe te voegen aan de bestaande lijst?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Libert, zoals u al aangaf in uw vraag besliste de federale regering op 24 februari 2006 om de bestaande overgangsmaatregelen voor de onderdanen van de acht nieuwe lidstaten tijdelijk te verlengen. Het ging om de acht lidstaten die toetraden op 1 mei 2004: Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Estland, Letland en Litouwen.

Bij deze beslissing heeft de regering rekening gehouden met het oneigenlijke gebruik van het vrij verkeer van diensten. Ter bestrijding hiervan werden vier begeleidende maatregelen afgesproken: de opzet van een registratiesysteem voor grensoverschrijdende tewerksstelling, een versterkt en gecoördineerd optreden van

de federale en regionale inspectiediensten, een vorderingsrecht voor buitenlandse werknemers en de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de naleving van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de buitenlandse werknemers.

Omdat werd vastgesteld dat er zich bepaalde spanningen voordoen op de arbeidsmarkt, besliste de regering om met ingang van 1 mei 2006 de toekenning van arbeidskaarten en -vergunningen voor een aantal specifieke beroepen te versoepelen voor arbeiders uit de nieuwe EU-lidstaten. Hiertoe werden de gewesten verzocht een lijst op te stellen van de beroepen die zij als knelpunten ervoeren op hun lokale arbeidsmarkt. In het KB tot verlenging van deze overgangsmaatregelen, dat op 21 april 2006 door de federale ministerraad werd goedgekeurd, werd uitdrukkelijk verwezen naar deze beroepen. Het betreft een lijst van 112 beroepen waarvoor tekorten op de arbeidsmarkt werden vastgesteld. Deze lijst is tot stand gekomen in overleg met de sectorale sociale partners op basis van knelpuntberoepen met een permanent karakter in de jaren 2002, 2003 en 2004. Hij werd getoetst aan de bestaande arbeidsreserves op de Vlaamse arbeidsmarkt teneinde de opleiding voor en de instroom naar bepaalde beroepen niet te hypothekeren. Beroepen die niet op de lijst voorkomen, voldeden niet aan deze voorwaarden. Ook de sectorale sociale partners hebben hun akkoord daarover gegeven.

De versoepelde procedure voor een tewerkstelling van onderdanen van de acht nieuwe lidstaten in deze beroepen houdt in dat de arbeidskaart binnen de vijf dagen wordt afgeleverd op basis van een voor werkgever en werknemer vereenvoudigde aanvraag en aanvraagprocedure. De betrokken werknemers mogen ook al lang in België verblijven op het ogenblik van de aanvraag. Bij de toetreding van Roemenië en Bulgarije tot de EU op 1 januari 2007 werd deze regeling ook op werknemers uit deze twee landen van toepassing gemaakt. Daarnaast kunnen werknemers steeds een aanvraag tot tewerkstelling voor een werknemer uit deze tien nieuwe lidstaten, inclusief Roemenië en Bulgarije, indienen voor een beroep dat niet voorkomt op de lijst.

Dienst Migratie zal in een dergelijk geval conform de regelgeving een individueel arbeidsmarktonderzoek vragen aan de VDAB. Bij een positief advies zullen de arbeidsvergunning en de arbeidskaart toegekend worden. De betrokken werknemer mag in dergelijk geval echter nog niet naar België komen vooraleer de werkgever de arbeidsvergunning en de arbeidskaart ontvangen heeft.

In het 'Jaarverslag 2008' van de dienst Migratie wordt uitvoerig ingegaan op deze materie. Dit verslag kan geconsulteerd worden op de site: www.werk.be. Het lijkt ons niet opportuun om deze lijst nu alsnog te wijzigen, aangezien eind april 2009 normaal gezien de tweede overgangperiode voor de acht nieuwe lidstaten die in 2004 toetraden, afloopt. Indien de federale regering

beslist om de overgangsmaatregelen te behouden, dan zal moeten worden aangetoond dat er een gevaar is voor een ernstige verstoring van de arbeidsmarkt. Zo niet kunnen de werknemers uit de acht nieuwe lidstaten in België werken zonder arbeidskaart. De werkgevers moeten dan geen arbeidsvergunning meer aanvragen.

Ik wil er hierbij nog op wijzen dat ik steeds voorstander ben geweest van het vervroegd openstellen van de grenzen voor werknemers uit de tien nieuwe lidstaten op voorwaarde dat de vier begeleidende maatregelen werden uitgevoerd. De hoofdelijke aansprakelijkheid werd nog steeds niet gerealiseerd, hetgeen ik zeer betreurt.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer de minister, als de federale overheid beslist om de overgangsmaatregel stop te zetten en de mensen uit de nieuwe EU-landen zoals vereist aan het werk zet, dan is dat heel positief. Begrijp ik goed dat dit niet zal gelden voor Roemenië en Bulgarije? U spreekt immers van het afschaffen van de overgangsmaatregel voor acht landen. Roemenië en Bulgarije zijn later toegetreden en bijgevolg zou de overgangsmaatregel wel nog gelden voor die landen.

Minister Frank Vandenbroucke: Inderdaad, die twee landen zitten in een andere categorie. Ik kan niet vooruitlopen op wat de federale regering beslist, dat is trouwens een beetje delicaat gezien de bevoegdheidsverdeling. Ik ga er voor de rest geen commentaar op geven, maar qua procedure heeft men een beslissing genomen voor acht landen, dat gebeurde volgens de logica der dingen. Maar goed, dit is een debat dat men eigenlijk federaal zou moeten voeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over levenslang leren en de mogelijkheid van personen zonder een arbeidscontract om gebruik te maken van opleidingscheques

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de Vlaamse overheid hecht heel veel belang aan het levenslang en levensbreed leren. Zo staat in het Vlaams regeerakkoord dat er inzake levenslang en levensbreed leren meer transparantie moet komen in het toch wel ontzettend diverse opleidingsaanbod.

Ook in het Pact van Vilvoorde erkent Vlaanderen het belang van levenslang leren. Het vertaalt de Lissabon-doelstelling om tegen 2010 12,5 percent van de actieve bevolking te laten participeren aan een of andere vorm van permanente vorming.

Sinds 1 september 2003 voorziet de Vlaamse overheid in opleidingscheques voor werknemers en ambtenaren. Daarmee kunnen zij een deel van de kost betalen voor opleidingen die rechtstreeks of onrechtstreeks de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt verhogen.

Het systeem van de opleidingscheques kent een groot succes. In totaal zijn er 2105 erkende opleidingscentra waar men met de opleidingscheques terecht kan, heel wat dus. Uit uw antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw Moerman blijkt dat het bereik van opleidingscheques jaar na jaar toeneemt. In 2007 was er ten aanzien van 2006 een stijging met 6,5 percent. Elk jaar bereiken de opleidingscheques ongeveer 75.000 nieuwe gebruikers.

Enerzijds verhogen niet alle opleidingen die door de cursisten worden gevolgd, rechtstreeks of onrechtstreeks de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Veel cursisten volgen een opleiding die in hun hobbysfeer ligt. We kunnen hen dat niet kwalijk nemen, want de reglementering laat dat toe, maar een dergelijk gebruik behoort mijn inziens niet tot het opzet van de opleidingscheques.

KAV (de Kristelijke Arbeidersvrouwenbeweging) merkt anderzijds op dat de Vlaamse huisvrouwen en -mannen en de meewerkende echtgenoten geen gebruik kunnen maken van opleidingscheques. Het overgrote deel van de thuiswerkenden zijn vrouwen die niet officieel werkzoekend zijn, maar toch wil meer dan een derde van de huisvrouwen ooit terug naar de arbeidsmarkt. Het zijn 'herintreders in spe'.

Volgens de invulling van het concept 'lerende loopbanen' moet een evenwicht gevonden worden tussen een opleiding in functie van huidig of toekomstig werk en een opleiding voor persoonlijke verrijking die kan uitmonden in werk.

Mijnheer de minister, zijn alle erkende opleidingen arbeidsrelevant? Ik weet dat het niet makkelijk is om die term te definiëren. Wordt dit op geregelde tijdstippen nagegaan en zo ja, hoe en door wie?

Hoe staat u, voor wat het gebruik van de opleidingscheques betreft, tegenover de gestelde stand van zaken?

Bent u van mening dat het aantal erkende opleidingen moet worden teruggeschroefd?

Bent u bereid om, zeker in het kader van levenslang leren, de opleidingscheques voor een ruimere groep open te stellen, ik denk bijvoorbeeld aan de groep van de herintreders? Ik wil hier wel voorzichtig zijn voor wat

deze laatste vraag betreft, want we mogen de deur niet open zetten voor nog meer hobbyisten. Volgens mij is het heel belangrijk dat er binnen de VDAB maatwerktoeleiding voor potentiële herintreders is.

De voorzitter: Minister Vandembroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandembroucke: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Franssen, van bij de lancering van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers stond de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen waarvoor met opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers kan worden betaald, centraal.

Omtrent de opleidingen werd in het besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 2003 deze definitie van 'opleiding' opgenomen: "Onderricht dat niet uitsluitend of hoofdzakelijk op de huidige of toekomstige functie van de werknemer gericht is, maar door middel waarvan bekwaamheden worden verkregen die in ruime mate naar andere ondernemingen of werkgebieden overdraagbaar zijn, zodat de brede inzetbaarheid van de werknemer op de arbeidsmarkt rechtstreeks of onrechtstreeks wordt verbeterd."

Opleidingscheques kunnen dus worden gebruikt om algemene arbeidsmarktgerichte opleidingen op eigen initiatief van de werknemer te financieren.

Het criterium 'arbeidsmarktrelevantie' moet bijgevolg vanuit individueel oogpunt en vanuit de individuele loopbaan bekeken worden: eenzelfde opleiding past voor de ene persoon in het kader van een hobby, voor de andere persoon sluit de opleiding aan bij zijn of haar loopbaanambities. De betekenis van een opleiding kan daarenboven ook na verloop van tijd wijzigen: wat begint vanuit een hobby, kan uitgroeien tot een job. Het opzetten van een controlesysteem op de arbeidsmarktrelevantie van een opleiding in relatie tot een individuele loopbaan, is niet doelmatig en efficiënt en verhoogt de drempel.

Dat neemt niet weg dat de opleidingsverstrekkers enkel voor opleidingen die binnen het toepassingsgebied van het besluit vallen, opleidingscheques kunnen ontvangen.

Voor de kwaliteitsbewaking van de opleidingen waarvoor de cheques kunnen worden gebruikt, staat het kwaliteitslabel waarover de opleidingsverstrekker beschikt centraal. Driejaarlijks wordt er een controle opgezet voor het hernieuwen van het kwaliteitscertificaat. Voor de automatisch erkende opleidingsverstrekkers werd geen apart controlemechanisme opgezet, aangezien daar al in kwaliteitsbewaking wordt voorzien. De erkenningen in het kader van de opleidings- en begeleidingscheques zijn geregeld op het niveau van de organisatie.

De afgelopen jaren groeide het bereik van de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers sterk.

Het aantal aanvragen neemt immers jaarlijks toe. Belangrijker nog is dat zich jaarlijks erg veel nieuwe gebruikers aanmelden. De opleidingscheques vervullen aldus een belangrijke stimulerende functie voor het belang van levenslang leren in Vlaanderen. Met de financiële stimulans die werknemers met de cheques vanuit de overheid ontvangen, wordt het belang dat de overheid hecht aan competentieontwikkeling duidelijk.

De grote voordelen van het stelsel schuilen tegelijkertijd in de eenvoud en de brede toegankelijkheid van het stelsel. Anderzijds blijven er vragen rijzen met betrekking tot de arbeidsmarktgerichtheid – en dat in twee richtingen: moeten we dit principe versoepelen dan wel verstrengen? – en de afbakening van de doelgroepen die van de opleidingscheques gebruik kunnen maken. Rond het financiële-incentivebeleid werd in het kader van de Competentieagenda 2010 met de Vlaamse sociale partners afgesproken dat zij een advies zouden uitbrengen over de huidige opleidingsincentives voor werknemers. De opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers zullen hier ongetwijfeld deel van uitmaken.

Mevrouw Franssen, het antwoord op uw vraag over het terugschroeven van het aantal erkende opleidingen sluit sterk aan bij wat ik daarnet heb gezegd. Ik wacht namelijk op een advies van de sociale partners. Een eventuele heroriëntering van de opleidingscheques dient bovendien samen met de andere incentives die vandaag bestaan voor competentieontwikkeling te worden bekeken. Belangrijk is hierbij dat we nog steeds een lange weg hebben af te leggen om de Europese doelstellingen rond de participatie van volwassenen aan permanente vorming te bereiken.

Met het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de opleidings- en begeleidingscheques voor werknemers van 18 juli 2003 werd een maatregel gelanceerd die zich toespitst op competentieontwikkeling bij individuele werknemers. Ook voor mensen die al aan het werk zijn, is het belangrijk dat ze blijven bijleren om hun positie op de arbeidsmarkt verder te versterken. De keuze voor deze duidelijke doelgroep van werknemers impliceert dat een aantal groepen mensen geen gebruik kunnen maken van de opleidings- en begeleidingscheques zoals werkzoekenden, bruggepensioneerden en huisvrouwen en -mannen.

Uiteraard is het ook erg belangrijk dat deze groepen van mensen worden ondersteund als ze hun competenties verder wensen te ontwikkelen. De problematiek die u aanhaalt, is dan ook erg relevant. Voor werkzoekenden werd door VDAB een erg uitgebreid pakket van maatregelen uitgewerkt. Vandaag kunnen herintreders zich inschrijven bij de VDAB als vrije werkzoekende waardoor ze in aanmerking komen voor diverse vormen van begeleiding en opleiding. Ik denk dat we vandaag al heel wat instrumenten beschikbaar hebben binnen onze werkzoekendenwerking, die herintreders ondersteunen op de brug naar de arbeidsmarkt. Maar ze zijn vandaag onvoldoende gekend

bij de doelgroep. Samen met de Gezinsbond bekijk ik momenteel hoe we de instrumenten die vandaag al bestaan binnen de werkzoekendenwerking verder bekend kunnen maken bij herintreders. Daarnaast werkt de VDAB aan een specifieke oriënteringsmodule voor herintreders. Zodra die klaar is, is het mijn bedoeling om die ook verder te bespreken met de Gezinsbond en andere middenveldorganisaties zoals KAV.

Het is immers zo dat alle mensen, ongeacht hun statuut, moeten worden gestimuleerd om hun competenties te ontwikkelen. Vandaag zetten we hier vanuit het Vlaamse beleid al zeer sterk op in, met een breed palet aan vraag- en aanbodfinanciering. Dat neemt niet weg dat het de moeite waard is om de positie van specifieke doelgroepen zoals potentiële herintreders van nabij te bestuderen. Het breder openstellen van een specifieke maatregel dient uiteraard in samenhang te worden bekeken met verwante maatregelen.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Ik kijk, samen met u, uit naar het advies van de sociale partners wat de heroriëntering betreft.

Ik ben ook blij dat ook binnen de VDAB heel wat aandacht wordt besteed aan herintreders. Ik kijk uit naar de maatregelen die samen met de Gezinsbond genomen zullen worden om de bekendheid van alle instrumenten die er zijn te verbeteren, zodat een verhoogd percentage van de doelgroepen die uzelf hebt aangehaald de stap naar de arbeidsmarkt zet en we alle hefboomen uitwerken om de toeleiding gemakkelijker te maken. We mogen zeker niet de lager geschoolde mensen vergeten, zodat er geen kloof ontstaat wat betreft levenslang en levensbreed leren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
